LEKTIONSTIPS

Vård och omsorg

Lektionstips med fokus på undersköterskan

för dig som lär

Den viktigaste länken i kedjan – undersköterskan!

Att undersköterskor är viktiga inom vård- och omsorg råder det ingen tvekan om. Därför bjuder vi nu på en lektionsplanering som synliggör undersköterskans roll och hjälper eleverna att reflektera kring sitt yrke. Hoppas att du har nytta av planeringen!

Den här lektionen kretsar kring två huvudfrågor, nämligen:

- Hur respekterar vi en persons självbestämmande och integritet samtidigt som vi ger god och säker omsorg?

- Vilket ansvar har undersköterskan när något förändras, inte blir gjort eller riskerar att gå fel?

1. Inledande reflektion

Ställ denna fråga till eleverna i helklass: Vad kännetecknar en riktigt bra undersköterska?

Eleverna funderar själva i tre minuter och skriver tre egenskaper eller handlingar som de kopplar samman med att vara en riktigt bra undersköterska. Gå igenom vad eleverna har svarat i helklass. Du kan antingen låta diskussionen gå fritt, be alla läsa upp sina svar en i taget, eller använda Mentimeter eller annat digitalt verktyg för att sammanställa svaren.

2. Läs fallbeskrivningen En helt vanlig morgon *(på sista sidan)*

Läs fallbeskrivningen högt eller låt eleverna läsa själva eller stafettläsa fallbeskrivningen om det känns som att det kan gynna dem. Fallbeskrivningen avslutas av frågan ”Vad gör du nu?” – pausa uppläsningen/läsningen där.

3. Första reaktionen – Vad hade du gjort?

Eleverna får inte diskutera med varandra ännu utan be dem skriva ett kort svar på frågan:

Vad gör du under de närmaste fem minuterna – och varför?

När tiden för reflektion är slut ber du eleverna läsa upp sina svar. Ställ gärna följdfrågor till elevernas svar (som ”vad blir konsekvensen av ditt val? hur påverkar ditt val dina kollegor? eller liknande), men döm inte svaren som rätt eller fel.

De ämnen som bör komma upp och diskuteras är: Bertils självbestämmande, fallrisken, den förändrade hälsan och hur den ska rapporteras, larmet och prioriteringen som det tvingar personalen till, tidsbristen samt arbetsplatsförhållanden i stort. Om något av dessa ämnen inte kommer upp i diskussionen kan du med fördel introducera det som samtalsämne.

4. Gruppuppgift

Dela eleverna i grupper om 3–4. Grupperna diskuterar fallet utifrån två perspektiv.

Perspektiv 1: Självbestämmande, integritet och bemötande

Gruppen ska diskutera följande frågor: Har Bertil rätt att säga nej till

morgonhjälpen? Vad innebär det att respektera hans självbestämmande? Finns det en skillnad mellan att acceptera ett nej och att bara lämna honom? Hur skulle undersköterskan kunna prata med Bertil på ett annat sätt? När kan viljan att ”hjälpa” övergå till att personalen faktiskt kränker någons integritet?

Be en person i gruppen att föra anteckningar så att gruppen sedan kan redovisa hur deras diskussion har gått.

Perspektiv 2: Observation, patientsäkerhet och rapportering

Gruppen ska diskutera följande frågor: Vilka förändringar har undersköterskan observerat? Vilka av dem är viktiga att rapportera? Vad vet undersköterskan – och vad är bara antaganden? Vem behöver få informationen? Räcker det att kollegan säger att Bertil ”bara är på dåligt humör”? Vilka risker ser ni i situationen? Vad bör dokumenteras eller rapporteras enligt verksamhetens rutiner?

Be en person i gruppen att föra anteckningar så att gruppen sedan kan redovisa hur deras diskussion har gått.

När grupperna presenterar hur diskussionerna har gått kan du bredda diskussionen och ta den vidare genom att introducera frågan: **Vad är undersköterskans ansvar när hen uppmärksammar en risk men en kollega inte tar den på allvar?**

5. ”Vad händer sedan?”

När ni har diskuterat färdigt ger du eleverna fortsättningen på fallbeskrivningen:

Du går fram till Bertil och stannar hos honom eftersom du bedömer att det finns en omedelbar fallrisk. Du hjälper honom att sätta sig säkert. Du berättar lugnt vad du har observerat och frågar igen hur han mår. Bertil säger då:

”Jag vet inte … jag känner mig konstig. Lite yr.”

Du kontaktar ansvarig sjuksköterska och rapporterar förändringen. När sjuksköterskan kommer visar det sig att Bertils tillstånd behöver bedömas vidare.

Senare säger kollegan:

”Det var väl tur att du reagerade. Jag tänkte bara att han var på dåligt humör.”

Diskutera tillsammans: **vad hade kunnat hända om undersköterskan inte reagerat?**

6. Exit ticket

Avsluta individuellt med att eleverna får skriva två påståenden var som förklarar varför undersköterskan är så viktig inom vård- och omsorg. Samla gärna in elevernas exit tickets (antingen digitalt eller i form av post-its eller liknande) och dela deras svar med dem.

En helt vanlig morgon

Du arbetar som undersköterska på ett äldreboende. Klockan är 07.35 och morgonen är redan stressig. En kollega har sjukanmält sig, det fanns ingen tillgänglig vikarie och ni ligger efter med morgonarbetet.

Du går in till Bertil, 84 år. Du har hjälpt honom flera gånger tidigare. Bertil brukar vara pratglad och vill gärna skämta och prata lite med personalen. Han har hjärtsvikt, nedsatt balans och venösa bensår. Bertil behöver hjälp med delar av sin personliga omvårdnad.

Den här morgonen ligger han fortfarande kvar i sängen, trots att han ofta är bland de första att gå upp.

”God morgon Bertil, nu är det dags att gå upp!” säger du.

”Nej. Inte i dag. Låt mig vara!” svarar han.

Du reagerar på att han låter annorlunda. Han verkar trött och irriterad. När han sätter sig upp på sängkanten ser du att han är ostadigare än vanligt.

Du frågar hur han mår.

”Det är inget fel på mig. Jag vill bara vara ifred.”

Du vet att Bertil behöver hjälp med morgonhygienen och att frukosten snart serveras. Samtidigt ropar en kollega från korridoren:

”Kan du skynda dig lite? Vi ligger jättemycket efter!”

När du försöker hjälpa Bertil att resa sig säger han tydligt:

”Nej! Sluta dra i mig. Jag har väl rätt att bestämma själv om jag ska gå upp eller inte?!”

Du backar.

På väg ut ur rummet möter du en kollega. Du berättar att Bertil verkar ovanligt trött och ostadig.

Kollegan svarar:

”Han är säkert bara på dåligt humör. Han var jobbig i går också. Vi har inte tid med det där nu. Vill han inte gå upp får han väl ligga kvar så får vi ta hand om honom senare?”

Efter en timme går du förbi Bertils rum igen. Dörren står öppen. Bertil försöker själv ta sig från sängen till toaletten. Han håller sig i möblerna och ser mycket ostadig ut. Samtidigt hör du ett larm från ett annat rum.

Vad gör du nu?